

BRAND

Pris 25 öre

N:r 5 1954

Anarkistisk tidning

57:de årg.

ANARKISTERNAS LITTERÄRA MÖTE det sista i "Klaraborgen" — succé

*Revolutionens eld är inte våld och
destruktion!*

*Sista litterära Klara-mötet en triumf
för frihetskraV och rättslidelse*

Historiskt kan man kalla det sista litterära Klara-mötet. En stor framgång blev också sammankomsten — en seger för de frihetens idéer vi så länge kämpat för. Låt oss emellertid till en början stanna vid två betydelsefulla ting.

För det första, den strid för diktens frihet vi fört har varit framgångsrik. Till den grad till och med att fiender och tidigare sådana erkänner vår seger. För det andra, denna strid för diktens frihet har också varit en kamp för frihet från all diktatur. Det har varit och är en strid i sak. Vi vill inte ersätta ett slags tyranni med ett annat.

Det positiva i denna verksamhet är att den präglats av anarkismens frihetslära. Anarkismen som livsprincip. Inte som grå teori och åltand av teser i likhet med de ortodoxa tukt-hussocialisterna, vilka offerar och offerar människor för teorin. Vi känner medlen: dödsdomar, koncentrationsläger, smyg-mord, fängelser. Vi hatar detta!

Anarkismen måste framför allt vara levande liv därför att den bygger på människan. Den enskilde, individen, är utgångspunkt. Friheten, begränsad av solidariteten eller den inbördes hjälpen, är grundläggande element. Variationen är välkommen.

Just denna livsuppfattning fick en glänsande manifestation — i dikt och prosa, i den stämning och atmosfär som rådde på mötet onsdagen den 29 september 1954 i det rivningsfärdiga Klara Folkets hus. Att mötet ordnades av Stockholms anarkistiska förening var fullt stillenligt. Stora salen var överfylld. Många stod långt nere i trappan, många måste tyvärr vända. En elitpublik hade samlats. På första bänk satt bl. a. Radiotjänsts ordförande, f. landshövdingen Conke Jonsson och Texas Ljungberg. Hälsningstalet hölls av C. J. Björklund, som också presiderade. Talet publiceras på annat ställe i Brand. Övriga medverkande var enligt programmet: uppläsning: Erik Asklund, Carl-Emil Englund, Jan Fridégård, Knut V. Lää-

ström, Gustav Sandgren. Diskussionsinledning av den senare över ämnet: "Skall vi fortsätta att vara revolutionärer?" Debattinlägg av bl. a. A. Gunnar Berman, Harald Forss, P. A. Fogelström, Axel Liffner, Moa Martinson, Henning Rydqvist. Jan Fridégård och Annika Björklund hann tyvärr aldrig fram i tid till mötet. Stockholmspressen, men även landsortspresen och utländska tidningar hade sänt referenter, i en del fall de allra skickligaste. Telegram anlände under mötet från Halstaviks LS med lyckönskan till den sista "Klaraträffen".

Dagen efter mötet kunde man konstatera att samtliga Stockholms tidningar, genom utförliga bra placerade referat, foton, teckningar och artiklar uppmärksammat den ur många synpunkter så betydelsefulla sammankomsten. Man kunde också fastställa att på vissa håll lever ännu kvar en del missuppfattningar när det gäller begrepp som anarkism, revolution och frihet.

Stjärnjournalisten Barbro Alving (Bang) i Dagens Nyheter skrev ett glänsande referat. Som ärlig och uppriktig diktaturfiende och hatare av

krig har hon vägrat tjäna kriget, åtalats, dömts, och väntar nu på nytt åtal. Hon kände säkerligen mötets starka frihetsanda som en lisa och ett löfte. En annan kvinna, en av de bästa filmjournalister vi har, Ellen Liljedahl (Lill) i Svenska Dagbladet skrev också ett utmärkt referat; klart och redigt återgav hon väsentligheter. Sympatiskt var också att Morgon-Tidningen sänt den mångsidige Gösta Johansson (Benjamin) till mötet. Han återvände till temat i en ny artikel dagen efter. Man förstår att ämnet eröade honom på något sätt. Det är ju ett mycket gott tecken. Och skriva kan den mannen.

Efter hälsningstalet av C. J. Björklund talade Erik Asklund, initierat, upplysande och mycket intressant om proletärdiktningen och de fem ungas position och strävan. Han läste inte endast egna dikter utan också 30-talsdikter av Josef Kjellgren, Artur Lundkvist och Harry Martinson. De två senare kunde inte närvara. Lundkvist är på resa till Kina och Martinson förberedde sig på talet vid doktorsutnämningen i Göteborg. En gripande tyst minut ägnades åt Josef Kjellgren. Gustav Sandgren läste anarkistisk frihetsdikt och Knut V. Länström läste mest rimmad idylldikt. Carl-Emil Englund föredrog sin lysande satir om ett underligt land i en underlig tid och den mottogs med samma livliga bifall som på trettiotalet:

I sin glänsande inledning av ämnet "Skall vi fortsätta att vara revolutionärer?" framhöll Gustav Sandgren att det vi menar med revolution är en anda som är motsatsen till det statiska, det alltid rörliga som inte stelnar till. Denna anda fanns även i Alén när hamnarbetarna krävde billigare bröd och teaterbiljetter. Anarkisterna är de rätta revolutionärerna och varje människa som kommer över 40 år finner sig en dag vara anarkist. Endast de revolutionärer och den revolution, som inte, likt anarkisterna, eftersträvar att överta makten kan påverka skeendet. Även om jag under min första tid bland anarkister inte fick riktigt klart för mig om vi skall kämpa med tidsinställda bomber. Gandis metoder eller direkta aktion på

forts. sid. 3

Anarkisternas litterära möte

forts. från sid. 1

arbetsplatserna, så vet jag nu att vi anarkister eftersträvar den ideella revolutionen, en revolution av hjärtan som brinner för mänsklighetens sak. Revolutionen kan aldrig äldras, den tillhör alla tider, alla åldrar.

När jag och mina kamrater började skriva i Brand, så vet jag att vi ibland även förfärad Brands egna läsare, men vi bereddes plats och i dag, när det kommer att skrivas doktorsavhandlingar på Brand från den tiden bör inte endast våra bidrag observeras och refereras utan också de ledande artiklarna i tidningen.

En del av vår tids unga poeter avstår från förnuftets bruk och hänger sig åt undfallenhet och katolicism. Vi skulle kunna ha gjort detsamma, ty det är lätt att fly in i religionen då man inte orkar eller vill se verkligheten i vitögat. Vi gjorde det inte. Vi förrådade inte friheten, den sociala sanningen. Andan var annorlunda.

En arbetare jag nyligen mötte uttryckte det på följande drastiska sätt: förr dugde rena brännvinet och Internationalen, nu är dom rödvinsnobbar och förrådare hela bunt. Det finns så många sätt att vara revolutionär. Att köpa bil till exempel och pyssla med den, fly verkligheten. Nu som förr är det de små grupperna, vilka inte erkänner statsförtrycket, som fräter sönder tron på att de maktägande har rätt att förtrycka den enskilde.

Debatten som följde på Gustav Sandgrens inledning kan vi tyvärr inte utförligt referera. Men vi skall ge några stickprov.

A. Gunnar Bergman svarade ja tack på frågan om vi skall fortsätta att vara revolutionärer. Frågan är bara vad vi skall sätta i stället. Ska vi gå framåt eller tillbaka, till Karl XII eller Oscar II. Framåt ska vi. Jag tycker precis som Sandgren och kanske ännu litet mera än han. Visst ska vi vara revolutionärer! Just då dundrade ett sprängskott, vilket gjorde att A. Gunnar satte upp ett förvånat ansikte och sade: som gammal teaterrecensent måste jag säga att detta möte är förstklassigt registrerat!

Harald Forss har ett friskt humör och god humor, är kvick och intelligent. Han var enig med Gustav Sandgren, men ville också att vi skulle lösa problemet författaren-förläggaren. Han gisslade de unga poeter, som hänger sig åt att beundra sig själva och sin samtid. Och han stred tappert för den enskildes frihet.

P. A. Fogelströms inlägg var mycket allvarligt och etsande. Resignationen och självuppgivelsen är mycket stor i vårt land, sade han. Diktarna döljer verkligheten med rosor och ammunitionfabrikernas arbetare säger: man måste försörja sig. Vi behöver en revolution. Men en revolution som är mycket svårare än en brödrevolution. Vi måste få kraft att säga nej till alla våldets nedrivande krafter. Det gäller att revoltera varje dag mot dödsytan och förtalningen som bor inom oss. Det gäller ett sista förbivlat försvar för det mänskliga. Vi författare måste revoltera!

Axel Liffner önskade en vidare och fortsatt utformning av revolutionsbegreppet. (Hoppas att han snart

kommer med sitt förslag.) Henning Rydqvist berättade allt för långdraget och negativt om sin tid bland anarkisterna i 30-talets Stockholm. G. Högborg talade varmhjärtat och manade till kamp för anarkismen.

Moå Martinson skojade mest. Hon avlivade myten om att hon ville slå Ture Nerman i skallen med en glasröka. Hon bara läste Baudelaire. Hon påstod att 30-talsdiktarna inte var revolutionärer. Eftersom hon varit gift med en av dem ägde hon sakkunskap, sade hon. Hon deklarerade att hon avskydde ordet demokrati, vilket enligt henne var liktydigt med att kungen kysser fattig kvinna och engelsmännen löper galna för att få se drottningen. (Hon upplyste inte om hon tycker bättre om ordet diktatur och att diktatorerna, i öst till exempel, hyllas som gudar av auktoritetsförblindade massor.)

Ture Nermans inlägg var positivt. Han talade nu i egenskap av frihetskämpe, humanist och revolutionär. Han är inte längre bolsjevik. De missstag han gjorde i striden på 30-talet bad han öppet om ursäkt för och han berättade att han egentligen alltid sympatiserat med anarkismen. Han blev utsparkad ur III internationalen för att han tog ställning för dem som hyste anarkistiska åsikter. Frågan om vi ska fortsätta att vara revolutionärer besvarade han med ja. Det är nödvändigt med revolution i både Francos Spanien, Perons Argentina och diktaturen i öster. Låt oss, sade Nerman, kämpa för människovärde och frihet, mot diktaturen och tyranniet.

Det var ett intressant och värdefullt inlägg, som Ture Nerman gjorde; ett bekräftande av att den linje vi följde på 30-talet — kamp för diktens frihet och mot all diktatur — inte endast var nödvändig då utan också är det i dag. Såvida vi vill skapa ett samhälle där det råder verklig social demokrati, dvs. ekonomisk jämlikhet, frihet och solidaritet, anarkism. Den andliga revolution vi kämpat för är inte genomförd. Och det var glädjande att just Ture Nerman utan omsvep anslöt sig till den tankegången.

En del av tidningarna kastade sig med förtjusning över Knut V. Länströms dikt: Som unghink drömde han om revolution och slogs för Hinkes Brand. Nu lever han på folkpension och har ett jordgubbsland.

Med hån i röst utropar nu en del: de sociala reformerna har gjort att det inte behövs någon revolution eller revolutionärer. De avskaffar sig själva. Det finns tydligen sådana som anser att Länströms dikt är avsedd som smädedikt — mot författaren själv eller mot före detta ungsocialister. Det tror inte jag, fast indicierna, jordgubbsland och pension, kan stämna, åtminstone när det gäller författaren av dikten. Men bortsett från sådana fululiteter, så är det ju rena löjligheten och enfalden att tro att det revolutionära tänkandet är avhängigt av om en individ har en tillräcklig eller otillräcklig pension, lever av hög eller låg lön från staten eller enskild arbetsgivare, eller lever som fri konstnär eller som freelancer. Man får ju heller inte förväxla missnöje med revolutionärt tänkande.

Jordgubbsland har det existerat i många hundra år, men inte har det

förhindrat någon revolution eller revolutionärt tänkande. Tänk om jordgubbar befordrar den revolutionära tanken. Bäst att de stationära eller reaktionära undersöker den saken och skriver en varningsdikt mot jordgubbar. Den revolutionära bacillen kan gömma sig överallt.

Från Klara-mötet är vidare att anteckna att Benjamin i MT anser att när man i "vårt välmående folkhem talar om revolutionärer föreställer man sig gärna dem som ett slags sällsynta får i Vår Herres hage med ett alldeles särskilt slags ull på". Han erkänner emellertid att det på mötet utvecklades riktiga tankegångar: att dikturländernas folk bör resa sig och slå sina förtryckare i lorten och att de politiska maktavarna inte ska få pösa ut så att den enskildes rätt förtrampas.

Revolution är enligt hans mening plötslig förvandling, statsvälvning. Den tolkningen av revolutionsbegreppet betyder barrikader, gevär och blod, statskupp med schavotter och åtföljande nya tyranner. Men det finns ju också fredliga revolutioner, andliga revolutioner. Temat behövde dryftas ytterligare. Just nu kan följande vara nog.

I reklamen för Klara-mötet finns följande ord om revolution. Revolution — ja! är fortfarande Klaraborgens slogan. Det är inte frågan om att låta blodiga huvuden trilla som ärter från schavotten, men det är faktiskt fråga om att vi här i landet behöver folk som vågar vara avvikande, som vågar tycka något annat, något annat än vad som lutas i oss och som det slöa vanetänkandet alstrar. Vi vill att allt skall ske i hyfsade former, vi vill att humanitära ideal fortfarande skall vara målsättningen. Detta är vad vi menar med revolution — ja!

Hemming Sten jr skrev i Expressen en artikel om mötet i Klara. Revoltens röda ballonger. Den var tidstypisk och intressant. Han frammanar bilden av Arthur Koestlers dröm om en slags socialismens vandrande tiggarmunkar som ska ge sig ut och frälsa världen från den totalitära smittan. Riddarna av den frihetliga skepnaden finns i dessa kretsar, säger han. De behövs de där röda ballongerna som lyfter våra blickar upp mot himlen. Men Hemming Stens röda ballong är hans tro och förkunnelse att anarkism och syndikalism kämpat envetet och egen-sinnigt för den absoluta friheten. Ingenting kan vara oriktigare. Men Sten tycker om att dikta. Annars borde ju bara det faktum, att den anarkistiska friheten alltid förknippats med solidariteten eller den inbördes hjälpen sagt honom att det aldrig varit eller kan bli fråga om den absoluta friheten. Vad är förresten absolut frihet, Hemming Sten Junior?

Handelstidningen i Göteborg konstaterar att det var många revolutionärer som gav sig tillkänna på det litterära mötet i Klara. Men referenten upplyser om att de alla var "resande utan bagage". "Ingen hade den allra minsta lilla vätebomb att visa fram."

GHT är en stor och uppskattad liberal tidning. Högsta ledningen råder säkerligen inte för att en av deras journalister för fram ett gammalt spöke, som man förr i tiden skrämde gödtröget folk med och använde som

Om politik och politiker

Av J. SERRAT PARAROLS

Politiken är snarare konsten att lura än konsten att dirigera.

Den bästa politiken är att inte vara politiker.

De flesta politikernas sätt att administrera är intet annat än det organiserade röveri.

Om den tid, som slösas på att lyssna till politiker, i stället använts till att lära, så skulle mänskligheten vara lycklig.

Politikerna listar ut, vad de ska kunna slå mynt av hos idéerna. De revolutionära gör, vad dessa idéer kräver, medvetet utan tanke på kompensation. Ty revolutionärer vet, att plikten varken mäts eller vägs, den utföres och därmed basta.

Det finns andar, som lever för att erbjuda mänskligheten sina offer; politikerna lever för att offra mänskligheten.

Då ni lyssnar till en person, vars ord inte överensstämmer med hans gärningar — ansträng er då inte för att få reda på vad det är för en figur; det är en politiker.

Om man kunde sätta munkorg på politikerna; liksom man kan göra det med hundarna, då skulle jorden vara fridsam och lycklig.

En politiker kan inte vara rebell och mycket mindre kan en rebell vara politiker.

Politikerna likna kameleonterna — hela deras element är i tungan.

Dessa män, som säger sig "tillhöra" det och det partiet, kommer mig att tänka på hundar: de måste ha en busse för att trivas.

Om folk tjänade idéerna i stället för att tjäna politikerna, så skulle de inte utsättas för så mycket bedräveri. Idéerna må triumfera eller ej, men de upphör aldrig att bli det de är.

Det finns ett gammalt spanskt ordspråk som säger: Jag bör kvarnens slammer, men jag ser inget mjöl. Sak samma med politikerna: en förfärlig massa slammer och ståhej, men man ser varken mjöl eller — skam.

Mänsklighetens historia är en stor, öppen bok. På varje sida finns en stor blodfläck: märke efter politikernas verk.

Alla råd, som politikerna ger i konsten att regera, är som en spejlskild i konsten att vara frisk och sund.

forts. sid. 8

vapen i processer mot anarkisterna. Spöket om att anarkisterna är bombkastare, våldsanhängare, terrorister, som tycker om att krossa skallar, döda människor, ödelägga. En kulturtidning som GHT borde inte fromt och fröjdefullt publicera dylik ironisk gallimattias. Dylrika vätebomber råkar den som sänder i väg dem.

Det finns mer att skriva om när det gäller det sista litterära mötet i Klara Folkets Hus, men här sätter vi punkt, med konstaterandet av att mötet bars upp av en god och frisk vilja, ett gott humör, välvillig, inte illvillig humor och ironi. Ett tack också till alla medverkande för det utmärkta resultatet, vilket inte av någon kan suddas ut, även om det finns sådana som skulle vilja göra det.

C. J. Björklund